

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v exekučnej veci oprávneného: **E., s. r. o., Ú.**, IČO: X., proti povinnému: **B. P., bytom B., o vymoženie 5 421,18 eur s prísl.**, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 12 Er 352/2010, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 31. augusta 2011, č. k. 8CoE 71/2011-46 v spojení s uznesením Okresného súdu Prešov z 30. mája 2011, č. k. 12 Er 352/2010-35, takto

r o z h o d o l :

Mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky **z a m i e t a .**
Povinnému trovy konania o mimoriadnom dovolaní nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Prešov uznesením z 30. mája 2011, č. k. 12 Er 352/2010-35 zamietol žiadosť súdneho exekútora JUDr. R. K. o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie.

Rozhodnutie odôvodnil tým, že podľa vnútroštátneho práva zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou v zmysle § 54 ods. 1 veta práva Občianskeho zákonníka sa nemôžu odchyliť v neprospech spotrebiteľa od ustanovení Občianskeho zákonníka o spotrebiteľských zmluvách. Taktiež nesmú obsahovať podľa § 53 ods. 1 prvá veta Občianskeho zákonníka ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Ustanovenie § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka obsahuje príkladný, teda neuzavretý výpočet neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách. Tento výpočet je zo strany zákonodarcu dopĺňaný a precizovaný. V tomto výpočte je s účinnosťou od 1. januára 2008 výslovne uvedená aj neprijateľná podmienka požadovanie od spotrebiteľa v rámci dojednanej rozhodcovskej

doložky, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní. Len zo samej skutočnosti, že sa uvedená podmienka v tomto príkladnom výpočte v čase uzatvorenia zmluvy nenachádzala nemožno vyvodiť, že vyžadovanie od spotrebiteľa v rámci dojedanej rozhodcovskej doložky, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní nie je neprijateľnou podmienkou obsiahnutou v spotrebiteľskej zmluve. Súd vychádzal z príslušného prameňa práva ako celku s akcentom na jeho ciele a zmysel. Zmyslom a cieľom úpravy spotrebiteľského práva v Občianskom zákonníku je poskytnúť spotrebiteľom v Slovenskej republike, ako aj v členskom štáte minimálne taký štandard ochrany, aký stanovuje Smernica Rady 93/13/EHS.

Súd prvého stupňa mal za to, že exekúcia je v danom prípade nedôvodná v celom rozsahu, nakoľko sa v predmetnej exekučnej veci vymáha plnenie zo štandardnej formulárovej spotrebiteľskej zmluvy, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy nemení, na základe exekučného titulu, ktorým je rozhodcovský rozsudok (pričom rozhodcovskú zmluvu si spotrebiteľ osobitne nevyjednal), ktorý bol vydaný na základe rozhodcovskej doložky, podľa ktorej všetky spory bude rozhodovať Stály rozhodcovský súd Asociácie bánk v Bratislave, a to podľa Štatútu a Rokovacieho poriadku Rozhodcovského súdu, čím je podľa súdu obmedzené aj právo „slabšej“ zmluvnej strany domáhať sa ochrany vo veci samej na všeobecnom súde Slovenskej republiky. Ak rozhodcovská doložka síce umožňuje spotrebiteľovi odstúpiť od rozhodcovskej doložky v lehote 30 dní odo dňa účinnosti týchto obchodných podmienok alebo do 30 dní odo dňa uzatvorenia zmluvného vzťahu s bankou, obavy, že slabšia strana si svoj osud v závažnej veci, akou je prípadný neskorší rozhodcovský proces, nedokáže v čase uzatvorenia spotrebiteľskej zmluvy a nasledujúcich 30 dní náležite naplánovať, sú plne namieste. Akceptovateľné by bolo, ak by si spotrebiteľ v zmluve osobitne vyjednal právo odmietnuť rozhodcovskú doložku v určitej primeranej lehote, ktorá by však začala plynúť až po vzniku sporu medzi ním a dodávateľom potom, čo by ho dodávateľ písomne na takýto spor upozornil. Dojednaná rozhodcovská doložka dáva iba dodávateľovi oprávnenie obrátiť sa na vecne a miestne príslušný všeobecný súd v Slovenskej republike, nie však spotrebiteľovi, čo spôsobuje hrubý nepomer medzi dodávateľom a spotrebiteľom.

Rovnako súd prvého stupňa považoval výkon práv oprávneného podľa predmetnej rozhodcovskej doložky za nezlučiteľný s normami na ochranu spotrebiteľa, ako aj s dobrými

mravmi a považoval za dôvodné aplikovať ust. 44 ods. 2 Exekučného poriadku. Pri závere o neprijateľnosti zmluvnej podmienky – rozhodcovskej doložky Všeobecných podmienok poskytnutia úveru, ak by sa mal podľa nej vydaný rozhodcovský rozsudok vykonať na návrh oprávneného, bolo by dôvodné exekučné konanie zastaviť, pretože pri nekalej povahe rozhodcovskej doložky nie je možné v takomto prípade rozdeliť exekúciu na dovolenú a nedovolenú podľa práva Európske únie. Na rozdiel od iných zmluvných podmienok, nekalá povaha rozhodcovskej doložky dopadá na celé exekučné konanie vyvolané oprávneným. Na základe uvedeného súd prvého stupňa žiadosť o udelenie poverenia zamietol.

Na odvolanie oprávneného Krajský súd v Prešove uznesením z 31. augusta 2011, č. k. 8 CoE 71/2011-46 napadnuté uznesenie postupom vyplývajúcim z ust. § 219 O. s. p. ako vecne správne potvrdil.

Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že sa vo veci v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, osvojil si náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvostupňovým súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkázal.

Vo vzťahu k námietkam ohľadom nemožnosti aplikácie ust. § 52 až § 54 Občianskeho zákonníka odvolací súd poznamenal, že aj napriek tomu, že až zákon č. 568/2007 Z. z. upravil, že spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom, ide o zmluvu spotrebiteľskú. Nemožno totiž opomenúť existenciu zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa. Uvedený zákon je vo vzťahu k Občianskemu zákonníku zákonom *lex specialis*. Vzhľadom na ust. § 23a uvedeného zákona, podľa ktorého typovou zmluvou sa rozumie zmluva, ktorá sa má uzavrieť vo viacerých prípadoch, ak je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje. V zmysle ust. § 23a ods. 2 nesmie obsahovať neprímerané podmienky. Za tohto stavu a za súčasného uplatnenia zásady *lex specialis derogat legi generali*, sú však všetky argumenty zo strany dodávateľov v tom smere, že nemôže ísť o spotrebiteľskú zmluvu, irelevantné.

Odvolačný súd poukázal aj na Všeobecné obchodné podmienky T., a. s., podľa ktorých sa právny predchodca oprávneného a povinný dohodli, že všetky spory, ktoré vzniknú z tejto zmluvy budú riešené v rozhodcovskom konaní. Bez ohľadu na túto dohodu sa dohodli, že právny predchodca oprávneného je oprávnený vo všetkých sporoch obrátiť sa na vecne alebo miestne príslušný súd v Slovenskej republike.

Odvolačný súd ďalej uviedol, že Občiansky zákonník síce až od 1. januára 2008 v ust. § 53 ods. 4 písm. r/ za neprijateľné označil aj dojednanie vyžadujúce v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní, avšak táto okolnosť nie je dôvodom na iné vyhodnotenie neprijateľnej podmienky u zmlúv uzatvorených pred 31. decembrom 2007. Občiansky zákonník účinný do 31. decembra 2007 len demonštratívne menoval niektoré neprijateľné podmienky, a teda charakter neprijateľných podmienok mohli mať i iné podmienky, spôsobujúce značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. O takúto zmluvnú podmienku ide aj vtedy, ak síce spotrebiteľ podľa nej má možnosť vybrať si medzi rozhodcovským a všeobecným súdom, ale ak by podľa takejto doložky sa rozhodcovské konanie začalo na základe žaloby podanej dodávateľom spotrebiteľ by bol nútený podrobiť sa rozhodcovskému konaniu, alebo podať žalobu na všeobecnom súde, ak by chcel zabrániť rozhodcovskému konaniu. Z pohľadu spotrebiteľa je totiž rovnocenné, či riešenie jeho sporov prostredníctvom rozhodcovského konania mu vnúti štandardná zmluvná klauzula alebo dodávateľ svojím konaním podaním žaloby na rozhodcovskom súde. Občiansky zákonník s takýmito neprijateľnými podmienkami spôsobujúcimi značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa v ust. § 53 vždy spájal sankciu neplatnosti. Keďže ust. § 53 Občianskeho zákonníka nikdy nebolo zaradené medzi prípady relatívnej neplatnosti (§ 40a Občianskeho zákonníka), išlo o neplatnosť absolútnu, pôsobiacu bez ďalšieho priamo zo zákona, na ktorú musel súd prihliadať z úradnej povinnosti.

Odvolačný súd konštatoval, že obmedzenie možnosti spotrebiteľa brániť si svoje práva pred nezávislým súdom, spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Ide o podmienku, ktorú odvolací súd s poukazom

na ust. § 53 Občianskeho zákonníka účinného ku dňu 25. júna 2004, považoval za neprijateľnú, a preto neplatnú.

Záverom odvolací súd uviedol, že ak dojednanie, ukladajúce spotrebiteľovi povinnosť podrobiť sa rozhodcovskému konaniu, je pre jeho neprijateľnosť neplatné, pre vykonanie exekúcie chýba základný predpoklad, a to právoplatný a vykonateľný exekučný titul. Rozhodcovský súd totiž môže vec v rozhodcovskom konaní prejednať len vtedy, ak medzi zmluvnými stranami bola v súlade s ust. § 3 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní (ďalej len „ZoRK“) uzatvorená platná rozhodcovská zmluva o dom, že všetky alebo niektoré spory, ktoré nimi vznikli alebo vzniknú v určenom zmluvnom alebo inom právnom vzťahu, sa rozhodnú v rozhodcovskom konaní. Bez takejto platnej zmluvy majúcej buď formu osobitnej zmluvy alebo formu rozhodcovskej doložky k zmluve (§ 4 ods. 1 ZoRK), akýkoľvek rozhodcovský rozsudok nemôže byť podkladom pre exekučné konanie.

Na základe podnetu oprávneného podal proti uvedeným uzneseniam exekučného súdu a odvolacieho súdu mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky. Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky obe uznesenia zrušil a vec vrátil exekučnému súdu na ďalšie konanie. Mimoriadny opravný prostriedok odôvodnil dovolacím dôvodom podľa § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p. tvrdiac, že súdy vec nesprávne posúdili po právnej stránke, a to v otázke, či môže exekučný súd skúmať platnosť rozhodcovskej zmluvy, na základe ktorej bol vydaný exekučný titul. Zároveň dôvodil aj dovolacím dôvodom podľa § 243f ods. 1 písm. a/ v spojení s § 237 písm. f/ O. s. p. tvrdiac, že súdy pri skúmaní platnosti rozhodcovskej zmluvy odňali svojim postupom oprávnenému možnosť konať pred súdom tým, že nevykonali dôkazy zákonom predpísaným spôsobom a konštatovali skutkový stav, ktorý nemá oporu vo vykonaní dokazovania.

Generálny prokurátor poukázal na ust. § 21 ods. 1 a ods. 2, § 40 ods. 1, § 43 ods. 1 a § 45 ods. 1 ZoRK a mal za to, že súdy evidentne vychádzali z rozhodnutia Súdneho dvora Európskych spoločenstiev (ďalej len „Súdny dvor“) vo veci *Asturcom Telecomunicaciones SL v. Cristina Rodríguez Nogueira* (C-40/08) o predbežnej otázke (ďalej len „Asturcom“). Namieta však, že interpretácia tohto rozhodnutia v praxi je nesprávna.

Súdy pri riešení otázky oprávnenosti exekučného súdu skúmať platnosť rozhodcovskej zmluvy vychádzajú z nesprávnej interpretácie (v dôsledku nesprávneho prekladu) rozsudku Súdneho dvora Európskej únie sp. zn. C-40/08 zo 6. októbra 2009 vo veci *Asturcom*, podľa ktorej uvedené rozhodnutie ukladá exekučnému súdu členského štátu imperatív preskúmať platnosť rozhodcovskej doložky bez ohľadu na to, či to právna úprava členského štátu v exekučnom konaní umožňuje alebo vylučuje. Poukázal na to, že slovenský exekučný súd by bol podľa rozsudku *Asturcom* povinný vyhodnotiť rozhodcovskú doložku *ex offio* ako nekalú podmienku, ak by slovenské procesné právo umožňovalo exekučnému súdu, aby vyhodnotil rozhodcovskú doložku v rámci exekučného konania ako neplatnú, a to z hmotnoprávneho dôvodu vyjadreného v slovenskom hmotnom práve. Podľa názoru generálneho prokurátora však zo žiadneho ustanovenia právneho predpisu nevyplýva možnosť exekučného súdu skúmať platnosť rozhodcovskej zmluvy.

Generálny prokurátor poukázal na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorá zahŕňa pod rozsah skúmania materiálnej vykonateľnosti exekučného titulu aj otázku existencie rozhodcovskej zmluvy (3 Cdo 146/2011), keďže zastáva názor, že exekučný súd musí skúmať, či k uzavretiu rozhodcovskej zmluvy došlo. Otázka existencie zmluvy (*non negotium*) nie je totožná s otázkou platnosti zmluvy (*negotium nullum*). Slovenský právny poriadok však neumožňuje exekučnému súdu vykonať takéto posúdenie v rámci exekučného konania a tým preskúmať vecnú správnosť exekučného titulu a zasiahnuť do princípu *res iudicata*.

Generálny prokurátor poukázal, na to, že v judikatúre súdov Slovenskej republiky nebolo sporné (až do momentu potreby interpretácie smernice 93/13/EHS), že exekučný súd nemôže preskúmať rozhodcovskú zmluvu, na základe ktorej bol rozhodcovský rozsudok vydaný a že takéto oprávnenie má výlučne súd vo vyhľadávacom konaní na základe včas podanej žaloby o preskúmanie rozhodcovského rozsudku. Súdny dvor rozhodujúci vo veci *Asturcom* predovšetkým skúmal, či sa v danom prípade nezasiahne do práva garantovaného v čl. 6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (ďalej len „Dohovor“), ktoré zahŕňa právo, aby konečné rozhodnutie bolo vykonané a nezmeniteľné (*res iudicata*). Až po tom, čo Súdny dvor dôsledne zistil, že v španielskom práve existuje procesný mechanizmus umožňujúci exekučnému súdu skúmať platnosť rozhodcovskej zmluvy *ex offio*

(pre rozpor s verejným poriadkom) uviedol, že exekučný súd je povinný prihliadnuť aj na nekalú rozhodcovskú doložku. Najvyšší súd Slovenskej republiky sa v citovanom rozhodnutí 6 Cdo 1/2012 vôbec nezaoberal základnou a dôležitou otázkou nezmeniteľnosti konečných rozhodnutí. Takýto prístup znamená pre Slovenskú republiku seriózne riziko poškodenia práv veriteľa garantovaných Dohovorom.

Generálny prokurátor v ďalšej časti poukázal na čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky; ust. § 122 ods. 1, § 123 a § 153 ods. 1 O. s. p. a namietal odňatie možnosti oprávneného riadne konať pred súdom. Exekučný súd môže v určitých situáciách zisťovať aj skutkové elementy, na zistenie ktorých je potrebné vykonať dokazovanie. Ak taký prípad nastane, exekučný súd je povinný vykonať dokazovanie spôsobom predpokladaným ústavou a právnymi predpismi. Dôkazy musí vykonať na pojednávaní za prítomnosti účastníkov a poskytnúť im možnosť vyjadriť sa ku každému vykonanému dôkazu.

Za závažné procesné pochybenie spôsobujúce odňatie možnosti oprávnenému konať pred súdom považuje to, že súdy prijali ako skutkový záver konštatovanie, že „spotrebiteľ nemal možnosť individuálne dohodnúť a ovplyvniť obsah rozhodcovskej doložky“. Pre prijatie takéhoto skutkového záveru nebol vykonaný jediný dôkaz a žiaden z účastníkov sa nevyjadril (netvrdil), či možnosť individuálnej dohody bola alebo nebola spotrebiteľovi daná. Zo samotného textu písomnej zmluvy podpísanej dodávateľom a spotrebiteľom sa nedá zistiť, či pred uzavretím zmluvy existovala možnosť individuálnej dohody určitého zmluvného dojednania. Zo strany exekučného súdu ide preto o klasický príklad prijatia arbitrárneho skutkového záveru. Nie je prípustné zachádzať v záujme ochrany spotrebiteľa do bezbrehých extrémov popretím všetkých zásad procesného zisťovania skutkového stavu a iba na základe zmluvy, podpísanej oboma zmluvnými stranami (bez vyjadrenia sa zmluvných strán, bez tvrdenia účastníkov konania a bez vykonania dôkazov) a vyvodiť skutkový záver, že ustanovenia zmluvy neboli individuálne dohodnuté.

Právna úprava, účinná od 1. januára 2008 (teda až po uzavretí zmluvy o úvere) ustanovuje v § 53 ods. 3 OZ vyvrátiteľnú domnienku, že zmluvné dojednanie nebolo individuálne, ak dodávateľ nepreukáže opak. Je možné pripustiť, že táto vyvrátiteľná domnienka bola prijateľným výkladom aj právnej úpravy účinnej pred 1. januárom 2008.

Avšak je neakceptovateľné, aby súd prijal skutkový záver o nemožnosti individuálneho dojednania bez toho, aby mal dodávateľ možnosť vyjadriť sa k tejto skutkovej otázke a navrhnuť dôkazy.

Generálny prokurátor poukázal aj na ust. § 93b ods. 1, ods. 2 a ods. 3 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a doplnení niektorých zákonov v znení platnom a účinnom ku dňu uzavretia zmluvy o úvere (25. jún 2004) a na ust. § 2 zákona č. 1/1993 Z. z. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky. Generálny prokurátor mal za to, že opomenutie aplikácie § 93b zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a doplnení niektorých zákonov je dostatočným dôvodom pre prijatie záveru, že konajúce súdy vec nesprávne právne posúdili. Generálny prokurátor mal za to, že pri takto špecifickej právnej úprave nemožno aplikovať všeobecné ustanovenia o charaktere individuálneho dojednania zmluvného ustanovenia.

V závere generálny prokurátor namieta aj nesprávnu aplikáciu Smernice Rady č. 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, nakoľko z nej nevyplýva záver, že akákoľvek rozhodcovská doložka medzi dodávateľom a spotrebiteľom je „nekalou podmienkou“. Rozhodcovská doložka môže byť nekalou podmienkou iba za predpokladu, že sú splnené všetky kvalifikačné znaky vyjadrené v Smernici Rady č. 93/13/EHS, no s poukazom na Smernicu Rady č. 93/13/EHS nie je možné prehodnotiť skutočnosť, že banka mala v danom prípade zákonnú povinnosť predložiť klientovi pri poskytnutí úveru aj návrh na uzavretie rozhodcovskej zmluvy.

Oprávnený a povinný sa k mimoriadnemu dovolaniu nevyjadrili.

Súdny exekútor vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora s poukazom na ust. § 44 a § 45 Exekučného poriadku uviedol, že nemôže zaujať stanovisko k obsahu mimoriadneho dovolania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O. s. p.), po zistení, že mimoriadne dovolanie podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O. s. p.) na základe podnetu účastníka konania (§ 243e ods. 1 a 2 O. s. p.), preskúmal vec bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O. s. p.)

v rozsahu podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora nemožno vyhovieť.

Podľa § 243f ods. 1 O. s. p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c) rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

V preskúmvanej veci bolo zo skutkového hľadiska z obsahu spisu zrejmé, že medzi právnym predchodcom oprávneného (T., a. s.) a povinným bola dňa 25. júna 2004 uzavretá zmluva o poskytnutí spotrebiteľského úveru s poistením pre fyzické osoby. V záverečných ustanoveniach zmluvy o poskytnutí spotrebiteľského úveru s poistením pre fyzické osoby sa v bode 7 uvádza, že veriteľ a dlžník sa dohodli, že všetky spory, ktoré vzniknú z tejto Zmluvy alebo v súvislosti s ňou, budú rozhodované a konečnou platnosťou v rozhodcovskom konaní pred Stálym rozhodcovským súdom Asociácie bánk v Bratislave, a to podľa Štatútu a Rokovacieho poriadku Rozhodcovského súdu. Rozhodnutie Rozhodcovského súdu bude záväzné pre banku aj pre dlžníka, pričom veriteľ a dlžník sa zaväzujú v stanovených lehotách splniť všetky povinnosti uložené v rozhodcovskom náleze. Toto ustanovenie sa nevzťahuje na spory, ktoré vzniknú z poistnej zmluvy alebo v súvislosti s ňou. Vo Všeobecných obchodných podmienkach T., a. s., v článku 4.9 Rozhodcovská doložka a riešenie sporov v bode 4.9.1 sa banka a klient dohodli, že všetky spory, ktoré vznikli alebo vzniknú pri vykonávaní bankových obchodov a v súvislosti s nimi, budú rozhodované s konečnou platnosťou v rozhodcovskom konaní pred Stálym rozhodcovským súdom Asociácie bánk v Bratislave, a to podľa Štatútu a Rokovacieho poriadku Rozhodcovského súdu. Rozhodnutie Rozhodcovského súdu bude záväzné pre banku aj pre klienta, pričom banka a klient sa zaväzujú v stanovených lehotách splniť všetky povinnosti uložené v rozhodcovskom náleze.

Vychádzajúc z uvedeného skutkového stavu Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za správny právny záver o oprávnenosti exekučného súdu skúmať ex offo platnosť rozhodcovskej doložky dohodnutej medzi právnym predchodcom oprávneného a povinným v obchodných podmienkach k zmluve o poskytnutí spotrebiteľského úveru s poistením

pre fyzické osoby z 25. júna 2004, majúcej charakter spotrebiteľskej zmluvy v zmysle § 23a zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa v znení platnom v čase jej uzavretia. Tento právny záver možno vyvodiť z ustanovenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku v spojení s princípom ochrany práv spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany, vyplývajúcim z právnej úpravy premietajúcej sa v právnych predpisoch na ochranu práv spotrebiteľa.

V zmysle ustanovenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku exekučný súd je ex offio povinný skúmať, či exekučný titul nie je v rozpore so zákonom. Pri posudzovaní tohto základného predpokladu pre udelenie poverenia na vykonanie exekúcie sa exekučný súd nezaoberá vecnou správnosťou exekučného titulu, ale skúma, či exekučný titul bol vydaný orgánom, ktorý na to mal právomoc, a či je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Exekučný poriadok označuje za exekučný titul nielen vykonateľné rozhodnutie súdu, ale napr. aj vykonateľné rozhodnutia orgánov verejnej správy, rozhodcovských súdov a iných orgánov. V prípade, ak exekučným titulom má byť rozhodnutie orgánu verejnej správy, ktorý nemal právomoc na jeho vydanie, považuje právna teória i súdna prax takéto rozhodnutie za zdanlivé, ničotné (nulitné - paakt), teda z právneho hľadiska za neexistujúce a nikoho nezaväzujúce. Obdobné dôsledky treba priznať aj rozhodnutiu iného orgánu, ak tento orgán nemal právomoc ho vydať, pokiaľ to právna úprava nevyklučuje. Rozhodnutie postihnuté nedostatkom právomoci orgánu, ktorý ho vydal, tak nie je spôsobilé ani založiť prekážku rei iudicata.

V súvislosti s otázkou, či v exekučnom konaní ZoRK vylučuje skúmanie (nedostatku) právomoci rozhodcovského súdu (rozhodcu, resp. rozhodcov) rozhodnúť spor, je potrebné rozlišovať, či rozhodcovské konanie sa týka sporu zo spotrebiteľského právneho vzťahu alebo z iného právneho vzťahu.

Pokiaľ sa rozhodcovské konanie týka sporu z iného než spotrebiteľského právneho vzťahu, ustanovenia ZoRK, ktoré umožňujú účastníkovi tohto konania, aby namietal nedostatok právomoci rozhodcovského súdu pre neexistenciu alebo neplatnosť rozhodcovskej zmluvy (§ 21 ods. 2 ZoRK) a aby žalobou podanou na príslušnom súde sa domáhal zrušenia rozhodcovského rozsudku pre neplatnosť rozhodcovskej zmluvy (§ 40 ods. 1 písm. c/ ZoRK), vylučujú skúmanie právomoci rozhodcovského súdu v exekučnom konaní. V týchto

ustanoveniach sa totiž premieta klasická rímska právna zásada (princíp) „vigilantibus iura scripta sunt“ („práva patria bdelym“ alebo „nech si každý stráži svoje práva“ alebo „zákony sú písané pre bdelych“). Nevyužitie postupu podľa týchto ustanovení v iných než spotrebiteľských veciach znamená stratu možnosti skúmať a spochybňovať rozhodcovskú zmluvu a tým aj právomoc rozhodcovského súdu v exekučnom konaní, pretože inak by tieto ustanovenia strácali svoj zmysel - boli by nadbytočné.

Ak je však predmetom rozhodcovského konania spor zo spotrebiteľského právneho vzťahu, tento záver neplatí. Už v rozhodnutí sp. zn. 6 Cdo 1/2012 Najvyšší súd Slovenskej republiky uviedol, že princíp „vigilantibus iura scripta sunt“ v spotrebiteľských veciach v konkrétnych súvislostiach (teda v závislosti od konkrétnych okolností) ustupuje dôležitejšiemu princípu, ktorým je ochrana práv spotrebiteľa. To znamená, že aj keď účastník rozhodcovského konania, ktorým je spotrebiteľ, nevyužije možnosť spochybníť existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy podľa ustanovení ZoRK, je exekučný súd oprávnený a zároveň povinný skúmať existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy a v prípade zisteného nedostatku v tomto smere konštatovať rozpor rozhodcovského rozsudku so zákonom, znamenajúci neúčinnosť, a teda nezáväznosť tohto exekučného titulu. Takúto interpretáciu označených ustanovení zákona o rozhodcovskom konaní v spojitosti s § 44 ods. 2 Exekučného poriadku vyžaduje naplnenie príkazu vyplývajúceho z princípu ochrany práv spotrebiteľa, ktorým je odstránenie značnej nerovnováhy v právach a povinnostiach založených spotrebiteľskou zmluvou ku škode spotrebiteľa. Ochrana spotrebiteľa je predmetom verejného záujmu a je nevyhnutná pre zvýšenie životnej úrovne a kvality života občanov. Okrem toho tento výklad možno podprieť aj povinnosťou súdu rešpektovať základné právo na spravodlivú súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Toto právo sa zaručuje nielen tomu, kto uplatňuje svoje práva, ale aj tomu, proti komu je uplatňovaný nejaký nárok. V spotrebiteľských veciach je pomerne časté, že všeobecný súd môže prvýkrát poskytnúť spotrebiteľovi z úradnej povinnosti (teda bez akejkoľvek procesnej aktivity spotrebiteľa) účinnú spravodlivú ochranu jeho práv až po podaní návrhu na exekúciu rozhodcovského rozsudku. Najvyšší súd Slovenskej republiky sa preto nestotožnil s právnym názorom generálneho prokurátora o nemožnosti exekučného súdu skúmať platnosť rozhodcovskej zmluvy a tým aj právomoc rozhodcovského súdu.

Vady v zmysle § 237 písm. a/ až písm. e/ a písm. g O. s. p. generálny prokurátor nenamietal a tieto ani v konaní o mimoriadnom dovolaní nevyšli najavo. Generálny prokurátor však namietal vadu v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p.

Mimoriadnym dovolaním napadnuté rozhodnutie, resp. rozhodnutia, boli vydané v štádiu exekučného konania, v ktorom exekučný súd posudzoval splnenie zákonom stanovených procesných predpokladov pre udelenie poverenia súdnemu exekútorovi na vykonanie exekúcie. Po podaní žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie exekučný súd preskúmava žiadosť o udelenie poverenia, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul z hľadiska ich súladu so zákonom. Pritom medzi iným skúma, či návrh na vykonanie exekúcie má všetky náležitosti, či je k návrhu pripojený exekučný titul opatrený potvrdením (doložkou) o vykonateľnosti, či je exekučný titul materiálne vykonateľný, či sú oprávnený a povinný osobami uvedenými v exekučnom titule a či sú splnené všeobecné podmienky konania v zmysle § 103 O. s. p. V štádiu exekučného konania, pri ktorom súd skúma, či žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrh na vykonanie exekúcie alebo exekučný titul nie sú v rozpore so zákonom (§ 44 ods. 2 Exekučného poriadku), sa vychádza z tvrdení oprávneného v návrhu na vykonanie exekúcie a z exekučného titulu. V tomto štádiu exekučný súd nevykonáva dokazovanie (ako procesnú činnosť súdu osobitne upravenú v ustanoveniach § 122 až § 124 O. s. p.) - postačujúce je totiž, ak sú rozhodujúce skutočnosti dostatočne osvedčené okolnosťami vyplývajúcimi zo spisu, vrátane do neho založených listín. Dokazovanie (vyžadujúce nariadenie pojednávania s možnosťou účasti oprávneného i povinného) v tejto časti exekučného konania neprichádza do úvahy aj z dôvodu, aby sa tým nezmaril účel exekúcie, o ktorej sa má povinný prvýkrát dozvedieť (ak nie je daná výnimka vyplývajúca zo zákona) až doručením upovedomenia o začatí exekúcie.

So zreteľom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky námietku generálneho prokurátora o odňatí možnosti oprávneného riadne konať pred súdom tým, že súdy nevykonali dôkazy predpísaným spôsobom a konštatovali skutkový stav, ktorý nemá oporu vo vykonaní dokazovania, za dôvodnú nepovažoval.

Vecnú správnosť dovolaním napadnutých uznesení nebola spôsobilá spochybnit' ani

námietka o nesprávnom právnom posúdení veci v otázke samotnej neprijateľnosti rozhodcovskej doložky z dôvodu, že podľa § 93b zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov povinný nemal povinnosť prijať návrh rozhodcovskej zmluvy, a že o tejto možnosti mal vedieť. Uvedené ustanovenie nijako nezbavovalo právneho predchodcu oprávneného povinnosti predložiť povinnému návrh na uzavretie rozhodcovskej zmluvy takým spôsobom, aby z neho bolo dostatočne zrejmé, že povinnému sa poskytuje možnosť voľby prijať alebo neprijať návrh na riešenie prípadných sporov výlučne v rozhodcovskom konaní, a aby bolo z neho tiež zrejmé, že mu boli poskytnuté aj jasné a zrozumiteľné informácie, čo znamená výlučné riešenie sporov v rozhodcovskom konaní. Pokiaľ právny predchodca oprávneného takto nepostupoval, resp. pokiaľ takýto postup nebol oprávneným doložený listinami pripojenými k návrhu na exekúciu, súdy správne konštatovali neprijateľnosť rozhodcovskej doložky. Rozhodcovská zmluva uzavretá so spotrebiteľom, ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie, musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o možnosti voľby medzi viacerými riešeniami a informácie o tom, čo tá ktorá voľba konkrétne znamená.

Oprávnený sa svojej zodpovednosti za uzavretie neprijateľnej rozhodcovskej doložky nemohol zbaviť ani poukazom na princíp „ignorantia iuris non excusat“ (neznalosť zákona neospravedľuje) uplatnením jeho dôsledkov v neprospech povinného. Kým rešpektovanie tohto princípu v spotrebiteľských právnych vzťahoch zo strany dodávateľa (poskytovateľa, podnikateľa) treba vyžadovať v najvyššej možnej miere, jeho uplatnenie v neprospech spotrebiteľa bude prichádzať do úvahy len výnimočne, ak to budú odôvodňovať konkrétne okolnosti prípadu. Aj v prípade tohto princípu totiž platí, že v konkrétnych súvislostiach ustupuje na strane spotrebiteľa dôležitejšiemu princípu, ktorým je princíp ochrany spotrebiteľa. Vychádzajúc z povahy spotrebiteľských právnych vzťahov realite praktického života, a teda aj zdravému rozumu, odporuje požiadavka na podrobnej (až detailnej) znalosti právnych predpisov (akým je v danej veci zákon o bankách) zo strany spotrebiteľa. Preto neinformovanosť spotrebiteľa, resp. jeho nedostatočná informovanosť v tejto oblasti, mu nemôže byť na ujmu.

Z uvedených dôvodov sa Najvyšší súd Slovenskej republiky nestotožnil s dôvodmi mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora, a preto mimoriadne dovolanie smerujúce proti uzneseniu krajského súdu a uzneseniu okresného súdu zamietol (§ 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s § 243b ods. 1 O. s. p.).

Povinnému náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní nepriznal, keďže oprávnený nebol v konaní úspešný a povinný návrh na ich priznanie nepodal a v súvislosti s týmto konaním mu žiadne trovy nevznikli.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 12. júna 2013

JUDr. Darina Ličková, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Hana Segečová